

Ezen lapok minden héten négyyszer, u. m. kedden, csütörtök, pént. és vasár. jelennek meg. Előfizetési ár fél évre Pozsonban helyben 5 fl., Postán borítékban hetenként kétszer küldve 6 fl. 24 kr., negyszer küldve pedig 7 fl. 12 kr. p. p. A hirdetések minden negyszer hasábozott apróbetűs sorraért vagy ennek helyecéért 5 p. kr. a kettős ha-

Kedden

697.

November 16. 1847.

BUDAPESTI HIRADÓ.

száru sorraért pedig 10 peng. fizetetik. Előfizethetők Pozsonban a kiadóhivatalban, főpiazcon Wigan & C. konykereskedésében és Pesten hatvani utcza Horváth-házban 583-ik sz. a. földszint, és minden k. postahivatalnál. — Az ausztriai birodalomba és külföldre menendő példányok csak a bécsi császári postahivatalnál rendeltethetnek meg.

TARTALOM: Magyarország és Erdély. Kinevezések. Országgyűlés. Hird. egyenes ülés nov. 15-én (az új nádor beiktatása). Iső Országos ülés a nagy főrré név. 11-dikén. Megyék: Követelés Turóczból. Nyilatkozat. Pozsonyi hírfűzér. Budapesti hírharang. Külföld. Nagybritannia. Olaszország. Schweicz. Oroszország. Hivatalos és magánhirdetések.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

Országgyűlés. Hird. egyenes ülés a nagy főrré név. 11-dikén. Megyék: Követelés Turóczból. Nyilatkozat. Pozsonyi hírfűzér. Budapesti hírharang. Külföld. Nagybritannia. Olaszország. Schweicz. Oroszország. Hivatalos és magánhirdetések.

Országgyűlés.

Hird. egyenes országos ülés a nagy főrré név. 11-dikén. Megyék: Követelés Turóczból. Nyilatkozat. Pozsonyi hírfűzér. Budapesti hírharang. Külföld. Nagybritannia. Olaszország. Schweicz. Oroszország. Hivatalos és magánhirdetések.

Az es. k. főherczegek öszvesen a számukra kidiszított kárpitos karzaton, az udvari kísérettel együtt éljenés zajaik között megjelentek. Nem sokára István ö. es. k. főhőse (a nádorelnöki szék hosszan tartó kardesörgetés és éljenés közben elfoglalja, 's megyei főispánok által elnöki székében háromszor felemeltetik.) „Ezen komoly pillanatban — így szól ö. fensége — midőn először ülök nádori székemben, öszintén megvallom, elfoglaltságom vegyül azon tiszta örömezzettséghez, mely keblemet eltölti, midőn az ország nádorának kikiáltatván, egy nemzet bizodalmit bennem látom egyesülni. Én, ki oly mélyen érzem, mennyire vagyok az ország rendinek azon bizodalnokért lekötözve, érzelmeim kifejezésére szót alig találok. Szent örökség gyanánt veszem által azon kötelességet, hogy bold. atyám nevében, ki a mult országgyűlést mintegy előérzetében azoknak, kik beteljesültek, maga mondta utolónak, mellyen elhőköl, forró köszönetet mondok e székről a mélt. főrré. és t. k. k. és rrenek azon tiszteletért, melly a dícsőült e helyen mindig környez. És hálával emlékezem: míg egymást váltották fel, azon számos országgyűlésen a nemzet képviselői, iránta a bizodalom változatlan maradt mind végig. Érzem jól, hogy a dícső emlékének köszönőn nagy részben azon rokonszenvet, mellyel fogva nádori székembe az orsz. rredek szabad választása emelt. — Hadd mondjam el azért e székről fűi bánatom és polgári tisztelem főháláját: „legyen áldott az ö emléke!” És most, ismétlem azon ünnepélyes fogadást, mellyet ö felségének tevék, hogy étem feladata leend hivatalomnak, mellyet a nemzetnek ö felsége által szentesített bizodalmánál fogva viselek, becsülettel megfelelni. Nem akarok sok szót mondani, hisz ígéretek tenni lehet, midőn keblem esordultig telve van érzelmeikkel; hiszem, hogy az egész nemzet bizodalma, minő irántam három nap alatt nyilvánult, elég erős lesz, és engedjek bevarnom az időt, a midőn tenni fogom azt, mit most csak ígérhetek. Gyakran fogok tanácsaikra szorulni; ne vonják azt meg tőlem, kinek minden lépteit a bold. atyának példája vezérleendő; és ki a tiszta hazafiság utjáról soha eltérni nem akarok. Midőn tehát az orsz. rredek legöszintébb szives hajlandóságomról biztosítom, ismétlem kérésemet, legyenek támaszaik; dolgozzunk egy ezérra, egy értelemben a trón 's a haza elválaszthatlan javán, hogy így ha a magyarok istene segít, a késő utókor is mondhasza porainknak: kimultak, de tetteikben élnek.“ (Magasztos szónoklata után az ország rre. üdvözölőleg felkelnek. Kardesörgetéssel vegyült hosszas éljenés, kalpagok felemelgetése, 's minden arczon magasztos örömezzetnek jelei.)

Három J. szatmári püspök: „Fens. es. kir. főherczeg országunk választott nádora, kegyelmes urunk! A mai nap a magyar nemzet ünnepe, az édes öröm 's biztos remény kedves napja: a kir. kegyelem és nemzeti szabad választás után a dícső nádori széknek törvényes 's ünnepélyes elfoglalásának, örvendetes nagy napja. — Felsőges urunk ap. királyunk új bizonyágát adá a magyar nemzet iránti atyai szeretetének 's közkívánatok teljesítésére mindenkor kész legmagasb kegyelmének, midőn fenséges es. k. főhő, Istvánt, mint a két táblának vetélkedve egybehangzó megegyezésével elválasztott nádorát mindkét részről jogok megmaradása 's fenntartása mellett e hivatalban magyar nyelven mondott megszentető királyi szavával legkegyelmesebben megerősíteni méltóztatott. — Miért a mindenkor hálás lemmi szokott magyar nemzet legmélyebb — öszinte kebelből fakadó köszönetet mond es. kir. felségének 's állandó épség 's egészséggel megáldott hosszú életet, mindenkor dícső, ellenségeit félelemmel, hiv jobbjáig irám 's megelégedéssel eltöltő hosszas kormányt szíve mélyéből kíván. — Fenséges es. kir. főhő, már mélyen tisztelt nádorunk! A mit a nemzet egyetemesen olly közohajtással kívánt, miről még fenségednek bölesőjénél magának sejtő jóslatokban boldogító jövőt ígérő reményeket tett, — mit már előre élénk örömköztetések között a honnak minden rendű polgára a nagyoktól a kisebbekig az ország legfelsőbb szelétől legvégsőbb határaig ohajta hirdett, az ime beteljesedett! fenségedet elfoglalt nádori székében öröm 's tiszteletérző kebelben mélyen tiszteljük. Teljes a mi örömtünk; biztos édes reményünk. Biztosan 's alaposan reméljük, hogy a kor haladásával haladni fog nemzetünk boldogulása, édes gyümölcsei érlelődnek honunk megnyílt virágzásának; — e szép 's boldogító remény rejlik ezen valamint fényes ugy terhes, de sok ezreket és egy nagy nemzetet századokra boldogító nádori hivatalnak elvállalásában, mellyet fenségedtől kegyességnek, a nemzet részéről pedig nagy szerenésének méltán tekintünk. — Főhőged böles kormánytól, hatós nádori közbenjárásától várja

a nemzet, a haza e reményének teljesedését. — Méltán is ápolod szeretett nemzetem, kedves hazám e reményt kebeledben, és alaposan várod annak teljesedését, mert es. kir. főhő Istvánban magadnak olly nádort választottál, 's kir. kegyelemből nyertél, kibem mindazok, mellyek egy jó reményt szilárdíthatnak, bö és kifolyó mértékben feltalálhatnak; — ugyan is: hol éles ész a kegyes jó szívvel; a dolgok mélyébe ható elme a legjobb akarattal, alapos tudomány az életi 's kormányzó böleséggel; ható tekintély a bizalomra felhívó kegyességgel, igen terjedő hatalom az ovatos böles alkalmazással, — természeti ügyesség az ernyedhetlen buzgalommal; — minden jót szépet nagyot felkaroló éber lélek a semmi nehéz, terhes vagy alkalmatlantól vissza nem rettenő bátorszívvvel, készség az igyekezettel, elszakaszthatlanul egybekapcsolva szépen karöltve egy kitűzött nemes ezérra teljes erővel 's állhatatossággal munkálkodni törekvésnek; ott a sikerrel, az ohajtott eredményről nem lehet kételkedni. Pedig mindezek söt számátalanul többek, mellyeket fenségednek dícsőetés szerénysége, és az én parányiságom gyengesége nem képes méltán magasztalni, főhőgednek kitűzött tulajdonai és a mi reményünk biztos alapjai, mellyeket emel föl és erősít azon kedves megyöződés, hogy a magyar nemzet főhőgedben édes tulajdonát bírja, azt bírja, ki vele rokonérzésű — kit valamint szívéből tisztelet szeret, ugy töle viszont szeretetű szerenésű, kit édes atya dícsőült nádorunk szava kisdedségétől megtanított példája vonz a magyar nemzet szeretetére, a szeretet pedig nagyokat művel, mindent megtesz annak, kit, szeret, boldogítására. — Ezen nemzetünk iránti szeretetének több jeleit jeles bizonyágait adta már fenséged, — mellyek közül kettőt mint legközelebbit vagyok bátor kiemelni: az egyiket azt, miszerint felséges urunk királyunktól magyarországi kir. helytartónak kineveztetvén — midőn az e felett elszomorodott eschországi rendektől, kiknek kevés ideit ottlétében is bizodalmit, szereteteket tiszteletüket teljesen megnyerte, szívüket egészen magához vonzotta, hō ragaszkodást tanúsító buzgó esedezéssel az iránt megkéretett, hogy nálok boldogításukra megmaradni kegyes lenne, csak kedvelt hona 's irántunk szeretetéből méltóztatott kérésüket mellőzni, 's hozzánk, honfűtársaihoz sietni. A másikat abban: hogy mihelyt körülményei engedék, a magyar-honnak és hozzá kapcsolott országoknak nagy részét — fűrdős utat bámulatos kitérésű, szívökét egészen megáldozva 's nyajasságával megörvendeztetni kegyeskedett: — mit mily kitűző örvendezéssel, mily nagy lelkesedéssel fogadtak a honnak fiait, tulajdon tapasztalásából ismeri 's tudja főhőged; nem is lehetne senkinek fenséges személyét látni, ajkairól szépen hangzó magyar szavait hallani, büjteljes bánását 's társalgását tapasztalni, és meghatva nem hódolni, szeretet és tisztelet-érzetekre nem hevülni; jósló jelek valának ezek azon boldog jövőre, mellynek fenséged nádori vezérlete alatt reményteljes örömmel bizton néz elibe a magyar nemzet erősen táplálva azon hitet, hogy fenséged kormányzása alatt dícsőségének, virágzásának 's boldogságának főpontját szerenésesen eléri, és mivel földi jólét és polgári boldog állás csak akkor nyugtató és boldogítólag maradandó, midőn az az igaz vallásosság alapul: mert nincs 's nem lehet ott igaz jólét, biztos megmaradás, tartós békesség, vagyon és személybátorság, állandó boldogság, a honnan vallási érzések és éretyek származnak. Innen főhőgedben valamint polgári állásunk, ösi alkotmányunk örvét 's boldogságunk eszközlőjét, ugy nemkülönbön keresztény religiónk örangyalát, érdekeinket védnökét reményteljesen tiszteljük; e reményünket is biztosítják a religio szertartásainak épületes gyakorlatai; tetteivel bizonyítja fenséged, hogy méltó tagja azon dícsően uralkodó ausztriai háznak, mellynek kitűzött, világ-szerete elismert jelleme a valódi 's példás keresztényi vallásosság. — Illy szép 's biztos remények örömmel töltik el kebelünket, legjobb kívánatokra gerjesztik szívünket, a kegyes éfélé emelik buzgó főhőszínt, hogy áldás és kegyelem kísérfő fenségedet kezdett magasztos pályáján. — Fenséges es. k. főhő, kegyelmes nádorunk! sz. András hava 12-dik napja, különösen emlékeztetés és szerenés napja a magyar nemzetnek, mellyen valamint fenségedet, ugy 50 évek előtt fenséges édes atyját es. kir. főhő Józsefet és azelőtt pár esztendővel fenséges nagybátyját Sándort es. kir. főhőget nyerte meg ország nádorának; adja a jó Isten, hogy szerenésesen eltöltött 56 évek után ugyan e nap legyen hála 's örömezzet, mellyen fenségednek a mostanihoz hasonló lelkesedéssel hálás köszönetet szavazzon, és még számos üdvözölő boldog éveket szívesen kívánlasson. Ezen öröm és reményteljes érzelmeik között midőn nemzetünket, honunkat, országunknak és a hozzá kapcsolott részeknek minden fiait és lakosait magunkat magos nádori kegyelmébe aláztatson ajánljuk, mi szokás szerint jó kívánatunkat e kevés szavakban foglalván, fenséges es. kir. István főhő Magyarországra nádora sokáig boldogul és boldogítólag éljen!“

H. u. b. y. J. országgyűlési ítélmester: A kir. személynök hírtelen bekövetkezett egészségi változása miatt a megjelölésben megakadályoztatván, van szerenésje azon beszédet, mellyet a t. rr. nevében ö. es. k. főhőségéhez elmondandó vala, felolvasni.

(Olv. a s.) „Fenséges es. k. főherczeg, országunk nádora, m. főrendek! tek. karok és rendek! A közbuzgalomnak, ragaszkodásnak, hódolatnak, — melly es. kir. fenséged iránt az

ország minden részében nyilvánult — nincs kitűzött példája honi történetünk évkönyveiben. — Tanúsítá ezuttal a magyar a kegyeletnek, a hálának szent érzését, mellyel a felséges uralkodóház iránt rendületlenül viseltetik; mellyel fenséged boldogult atyjának, e hon halhatatlan emlékü jöltevének különösen tartozott; — tanúsítá e nemzet azon közértemi tehetségét, melly szerint nem annyira felfogta, mint áthatva lön azon igazság érzésétől, miszerint es. kir. fenséged magas egyéniségben keresse a hon boldogságának egyik leghathatósabb biztosítékát; — tanúsítá végre a polgári egyetértés üdves erényét, melly minden velemény-osztályzat, és szinkülönbség nélkül, szemből öszvehangzással, mint es. kir. főherczegésség fenséges személyében soha nem központosult. — E magasztos látvány sokszor örömezzetettel tölté el minden honfi kebelét. Örültünk azon boldogító szerenésének, miszerint es. kir. fenségedet hazánk javára megnyerhetjük; örültünk azon szívemelő hódolatnak, mellyel a nemzet által fenséged tündöklő erényei méltányoltattak; de örültünk, egy-szersmind saját nemzetünk jellemének is, — örültünk a leg-nemesebb indulatok iránt bebizonyult fogékonyágának, mellyet épen e hódolat által tanúsított. — Nem fogom a tetőzött közörömezzetnek, nem ama buzgó ohajtásoknak, 's a hon érdekében táplált sokoldalú reményeknek — mellyek fenségedet az ország első hivatalára, a nádori méltóságra követik — szavakban előadását megkísérteni. Mind ezek a leg-jelésebb szónoklatok, és még hathatósban a nép arczán lángoló lelkesedés által már kifejezve valának. És mind ezeknek teljesülése a méltányosság és lehetőség határai közt önkint következnek, mintán ha valakinek, ugy es. kir. fenségednek, kibem a jellemi erő a nép bizalmával olly kitűzött mértékben egyesül, sikerülend a nádori hivatal magos feladatának megoldása, sikerülend, mint a király, és ország közti törvényes közbenjárónak a kölcsönös bizalom kapcsait mindinkább erősíteni, 's ennek szilárd alapjain a köztöltő előmozdítani. — Áldást esdünk tehát es. kir. fenségedre, áldást és ótatmat az isteni gondviseléstől ama dícső pályára, mellyre fényes születés, fényes egyénisége szerint milliók közöl hivatalva van, hogy felejtethetetlen atyjának megkezdett nagy művét folytatva, a hon boldogságát eszközölje, és azt a késő maradékok során át biztosítsa: míg fenségednek nagy nevével halhatatlan érdemei, a jelen és utókor forró hálája, és a dícső fénykoszorúja örökítenedik.“

István nádor ö. fensége: Befűjezésül — alnádornak Sárközy Kázmért, k. t. eddigi ülnököt, 's nádori ítélmesternek Ghiczy Kálmánt, eddigi személynöki ítélmestert kinevezvén, az ülést elosztatja. — (Harsány éljenések közt eltávozik. A es. kir. főherczegek hasonlólag kardesörgetéssel vegyült éljenések közt távoznak.)

Első országos ülése a nagy főrré név. 11. reggeli 10 órakor.

(Elhők: István es. kir. főhő; később Majláth Gy. országgyűlési. Tárgy: kölcsönös üdvözlések; orsz. napló; k. k. leirat az országgyűlés megnyitása 's a nádorválasztás rendszabásai tárgyában; rendi izenet a nádorválasztásról, 's a nádori eskűformáról.)

István ö. es. kir. főhősege kir. helytartó (hosszas harsány éljenések közt elnöki székét elfoglalja). „Midőn — ugymond — ezen ülést megnyitom, szívemből üdvözölöm a mélt. főrréket, kik fels. urunk királyunk meghívására egybegyűltek gyakorolni a legszebb jogot, mellyet alkotmányos ország adhat fiainak — a törvényhozásbani részvételt. Mi engemet illet: étem legzebb napjai közé számítom e napot, midőn szerenés van a mélt. főrré elnöki székéből megnyitni az ország jelen közgyűlését, mellytől az egész haza olly sokat — és méltán vár. Legyenek, kik boldogult atyám iránt mindig hō ragaszkodással viseltettek, irántam is bizodalommal, ki méltóságokat legöszintébb hajlandóságomról ezennel biztosítom.“ (Kardesörgetéssel vegyült hosszas éljenés.)

Három J. szatmári püspök: „Borus napok vonultak el egy év lefűlása alatt a magyar ég fölött, több súlyos csapások néhezűltek hazánkra, — gyász, fájdalom és gyöttrő aggodalom váltották fel egymást; de mindenek fölött legsűjtőbb vala nagy nádorunk József főhő, a magyar nemzet gondos nemtőjének kimulta, kit akkor vesztettünk el, midőn a hálás nemzet, ötven évek hosszu során e hon boldogítására páratlan böleséggel 's buzgalommal tett fűrdőzást, hálájának ünnepélyes bizonyágát adni 's nagy adóját lefizetni készült. És ö felsége érvén, mi mély sebet ejtett ezen kérelhetlen halál a nemzet szívében, már is atyailag enyhíté a fájdalom, 's böles tapintattal fenségedet nevezé ki kir. helytartónak, ki édes atyjának édes mása, magasztos erényeinek hō örököse, a magyarnak nagyreményű fia, kinek szívében a magyarok iránti vonalom még kisdél korában megfogant. Méltó örömmel üdvözöljük fenségedet — folytatá szónok — azon aláztatott kérésünkkel, hogy valamint a jelen országgyűlést szerenésesen megnyitá, ugy azt böles kormány-

*) Mult számunkban ezen ülésekről csak rövid közlésben tehetvén szót, most utolagosan adjuk a részletes tudósítást. Szerk.

zásával a nemzet s haza boldogítására, sok jót eszközölve, ohajtott végére élvezni méltóztassék. Eszmével minden jó onnan felülre jó a világosság atyjától, buzgón eszedünk, hogy a mindenható fenségednek s az egybegyűlt képviselőknek munkálkodására kegyelmét, áldását terjeszse."

Ezután megjelent a t. kk. és rr. tisztelő küldöttsége, melynek vezérszónoka b. Rudnyánszky S. esztergami főkapitány követe ekint szolt: „Kiket es. k. fenséged e mélyen tisztelő körben magas személye előtt szemlélni méltóztatik, — a t. kk. és rr. táblájának küldöttai vagyunk, és tolmácsai amaz öröm s nem eszalható reményeknek, melyek ez ország képviselő testülete minden egyes tagjait, fenséged magas személye iránti tiszteletök és a nm. förr. iránti vonzalmukban, a legtisztább erkölcsi érzelmek kéjével töltik el. És midőn e küldöttség fényes s kellemes tisztében eljár, nem egyedül a szokás s illedelm-szabta kötelességét röjja le, hanem a tisztelet, szeretet és bizodalom érzelmétől áradó kebel sugallatát hozza fenséged elibe, mely nagyságban határt és mértéket nem ismer. Igen, mert fenséged magas személyében a haza nem csupán egy ivadékat tiszteli a hódolat és ragaszkodással átöltet uralkodó háznak, hanem ezenkívül fenségedben egy — a haza szívében született s nevelkedett legkedveltebb honfiát, a halhatatlan emlékeztető nagy nádornak, ki ötven évek lefolyása alatt üdvözítő tettekkel honunkat boldogította, mint nemzeti szeretetének legméltóbb zálogát, erényei s példás hazafuságának leghűbb örökösét, a nemzetnek már régóta választottját — üdvözli. És meg vannak bára honunk boldogabb jövődjéhez vezető átalakulási utak nyitva, az eszmék és fogalmak tiszták s az irány majdnem kijelölve; mindazáltal tagadni nem lehet, hogy roppant még a teendő serege, melyek a nemzetiség és alkotmány szilárdítására, szóval: az állodalmi élet kiegészítésével alkotandó törvényekre nézve kívánatosak és szükségesek. S ime — a dicsőség, e hazának annyi viszontagságok által üzött sajkáját répart-hoz vezérlehetni, hol megnyugvást és boldogságot leljen a polgár — fenséged magas személyének jutott osztalékul. Mely dicsőség koszoruját, hogy derült homloka körül fűzhesse, az ország képviselő testülete közremunkáló segédkezeit tiszteletteljesen nyújtja s ajánlja, ohajtván azt, hogy az emberek sorsát bőlesen intező mindenható, adjon fenségednek magas lelke s szelleme munkássága kifejtéséhez mindig viruló erőt, egészséget, hosszú és késő időket! S habár a képviselő testület, legkittünőbb bizalmát fenséged magas személyéhez esatolva, az országgyűlési munkálatok szerenés feloldásának biztosítékait fenséged hazafiúi magas erényeiben keresi és találja, nem lehet mégis a lefolyt idők tapasztalásain okulva el nem ismereni azt, hogy az országgyűlés szerenés kalauzálása érdemében a nm. förr. oly mértékben osztoztak mindig, a minőt azoktól születési fényök és polgári magas állásuk nyomán méltán várt és követelt a haza. S most sem kételkednek az orsz. kk. és rr. a nm. förr. követve hivatásuk ösztönét, bőles közremunkálásukat fenséged vezérlete mellett, a haza boldogultének kifejtésére egész mértékben felhasználják. Mihez is, hogy a nagy Isten a szükséges erővel áldja meg, a képviselő testület szívéből ohajlja!"

Kir. helytartó ő es. kir. főhősége: „Velem együtt köszönetet szavaznak a mélt. förr. a t. rknek ezen üdvözlésért, és kérem őket, hogy becses bizalmukkal bennünket megajándékozzon sziveskedjenek, mit reménylünk is, miután a hazaszeretettel édes láncza fűz egybe mindnyájunkat, s karöltve fogunk munkálkodni a hon javán, melyet egyiránt ohajtunk. Tessék ezt elmondani küldöiknek."

A küldöttség eltávozása után ő fenségé viszont üdvözlő küldöttséget Lonovics J. esanádi püspök vezérszónoklata mellett nevezett ki a t. rkhez, mely kiküldetésében eljárva, jelentését azonnal beadta.

Elnök ő es. k. főhősége: Az orsz. napló és a gyorsírókra nézve a rendelkezés az, mi a mult országgyűlés alatt volt, s azért a naplót-bírói választmányt kinevezi; tagjai: gr. Keglevics G. tárnok; Lonovics J. esanádi, Sztankovics J. győri püspökök, b. Majthényi A. lipői, gr. Nádasdy L. komáromi, gr. Andrassy Gy. sárosi főispánok; Tihanyi A. temesi gróf; b. Kulmer A., gr. Cziráky J., gr. Péchy E., gr. Batthyány L., gr. Szapáry J., gr. Eszterházy Kázmér, gr. Erdődy S., b. Wenkheim B., gr. Teleki D.

Gr. Majláth J.: Minthogy az eddigi mód szerint a napló sokkal később jelent meg, mint kellett volna, más eljárást indítványoz. És pedig a külföld példáján indulva több gyorsírókat, kik — minthogy az előfizetési díjak a kiadást nem pótolhatnák, vagy magok a förrk által, vagy az országos pénztárból lennének fizetendők — kiván alkalmaztatni, számmal hatotakép, hogy az első csak 10 percig dolgozván, akkor más gyorsíró által váltatnék fel, s 50 perc alatt a jegyekkel feljegyzett beszédet, (mert 10 percnyi gyorsírást annyi idő alatt lehet csak lefordítani) rendes írásba foglalva, egy óra alatt azt az illető szónokkal közlené és megbiráltatná. Mely módon 24 óra alatt a napló elkészülvén, azon jót is szólné, hogy a hírlapok, melyekben a tudósítások néha egymással összeütközölve jelennek meg, arra hivatkozhatnának.

Gr. Erdődy S.: Csak azt jegyzi meg, hogy ha több a gyorsíró, egy a vizsg. választmányának is több tagokból kell állani, hogy a munkát meggyőzzék.

Gr. Batthyányi L.: A tett indítványt gyorsírók nem léte miatt kivihetőnek nem gondolván, ez okból,

mint ezt már a mult országgyűlésen is sürgették, gyorsírókat képző intézetet kíván felállíttatni. —

B. Wenkheim B.: Az előtte szólóval fog kezelt, s felszólalván, felkérő a m. förr. figyelmét arra, hogy a népes ülésben összeszorult sokan állani kénytelenítettvén, ha nem is asztallal, legalább elegendő helylyel láttassanak el. — (Ot elnök ő fenségé megnyugtató, hogy az meg fog történni.)

Gróf Szécsen A.: a két előtte szólót pártolja, s gróf M. J. indítványát annyiban vélné ideiglenesen életbeléttetni, miszerint a jelenlét lehetőleg több gyorsíró alkalmaztassék, s ha a ezel teljes mértékben el sem érik, legalább annyi eszközöltessék, mennyi a fentförgő körülmények szerint elérhető.

Gróf Batthyányi L. és gr. Pálffy J.: a bíráló választmány tagjainak szaporítását sürgetik.

Elnök ő fenségé: A következő ülésben azt meg fogom szaporítani (közhelyeslés); gróf M. J. indítványa pedig többséget — gyorsírók hiánya miatt nem nyerhetett.

Habay J. országbírói ítélőmester (olvassa ő fenségének az orsz. gyűlés megnyitását s a nádorválasztást tárgyazó k. k. rendszabást, valamint ő felségök üdvözlésére kinevezett küldöttségi tagok neveit.) Mely küldöttséghez elnök ő fenségé a förendi tábla részéről még 13 tagot nevezett ki.

Olvasottat a t. rknek az orsz. rr. részéről teendő üdvözlési szónoklatok iránti határozata.

Gróf Erdődy S.: A rr. példáját követi, s kéri majdan felolvasatni Scitovszky J. püspök által elmondandó beszédet.

Gróf Batthyányi L. és gr. Pálffy J.: pártolják a rr. nézetét; az utóbbi még abban vélné a legnagyobb biztosítékot, ha a szónokot, magok az orsz. rr. választanak. Erről azonban most szólni nem kíván.

Gróf Keglevics G.: Az üdvözlő beszédet, valamint a rr. a személyeknek, ugy a förr. ő es. kir. főhőségeinek mutathatnak be. (Helyesletetik, s a tek. rkkel közöltetik, miszerint a határozatra észrevétel nem volt.)

Elnök ő fenségé: Az elnökséget országbíró őnműgának átadja, s majdan az ülés végével, a Saluator templomba Veni Sanctera az orsz. rkret meghívja. (Éljének közt eltávozik.)

Kopácsy J. kir. t. ülnök (olvassa a nádori esküforma tárgyában kelt rendi izenetet s az esküformát. (Helyesletetik.) — Valamint a nádorválasztás iránti izenetet.)

B. Wenkheim B. a nádorválasztást az 1608: k. c. 3. t. cz. értelmében kíváná véghezvitetni, minthogy fontos joga ez a nemzetnek, melyet épségben fentartani — a törvényhozás feladata; de minthogy ezen már segíteni bajos dolog, csak azt kívánja, hogy naplóbá menjen, miszerint csak azért emeltetik kevés szó a törvény szoros megtartása mellett, mivel a törvény elmullosása egyedül István főherczeg egyéniségének s édes atyja azon érdemeinek s tetteinek tulajdonítható, melyek által a nemzet háliját s elismerését a siron tul is bírja.

Gróf Szécsen A.: Az előbbi észrevételben saját meggyőződése is befoglaltatik, mindamelllett azon végtelen tisztelet mellett, melyly ő főhősége személye iránt viseltetik, s tekintetbe véve a nagy elhunytak érdemeit, — szükségesnek véli a biztosítást és pedig annak kijelentésével, hogy a törvényrendelet a jelen esemény által veszélyeztetve és megsérte ne legyen. És ezen ezel elérésével a rendi javaslataknak elfogadásakor biztosítékot lát abban, ha a m. förr. részéről kijelentetik, hogy István ő es. kir. főhősége személye iránti vonzalmuktól vezéreltetve, mostani eljárásuk által az ország jogait és törvények szentségét veszélyeztetni nem akarják.

Gr. Batthyányi L.: Bár ezen ügy felülről s alulról a kellő ovásokkal el van látva, mégis legoiztosb alapot talál a törvény megtartásában, ha gyakran az elharmarkodott törvény kellemetlenségeivel is kell találkozni. Ez esetben pedig, hol sem jogfentartás sem jogesonkítás nem forog fen, csak pusztá szertartás van kérdésben, nem kívánna a törvényt elmullosni, mely ha felülről jó s eltűretik: gyáváságnak; ahhoz még kezét nyújtani: vakmerőségnek tartaná. Kívánja tehát a kijelölés felbontását annál is inkább, minthogy a választandó egyén oly magas, miszerint ott jobban nem tisztelhetni, mint ha a törvény szoros értelmében s annak kellekeivel választatik nádornak.

Gróf Pálffy J.: az előtte szólóval tart, tudván, hogy a törvények nyomán legbiztosabban jár, s gondolja, hogy az orsz. rr. a törvény megtartása alul senkit fel nem menthetnek, valamint ő felsége, mint a törvényhozás másik része, a rkret szinte fel nem mentheti.

Gróf Zichy A. d.: A választásnak javasolt módjával a nemzet jogait tágítani s nagyobbitani, mintsem szük korlátok közé szorítani találja; mert nagyobb szabadság: — felkiáltás által, mint 4 kijelölt közül egyet választani.

Gróf Almássy M.: a rendi javaslathoz állván, ugy hiszi: megfelel azon tekinteteknek, melyeket az előtte szólók előhoztak; mert fen van tartva, mind ő felségének királyi joga, mind az ország rendjeinek joga, s egy kivétel kevésbbé szegi meg a törvényt, minthogy 1790-ben szintén ekép történt. Pártolja a rkret. (Közhelyeslés.)

Elnök ő országbíró: A többséget a rendi izenet mellett kimondván, jelenti, hogy másnap hatodél órákor fogja fogadni ő felségét a kiküldöttségi szónok. — (Az orsz. rr. az isteni tiszteletre eltávoztak.)

Megyeék.

TUROCBÓL. Szeptemberi gyűlésünk eloszoltával, a követválasztási kérdés majd egy hétig labozó volt a

Justh Józsefet pártolók részén; végre azonban Lehoczky Pál és Beniczky Albert, az elsőbb ugyan már előbbi nyilatkozásnál fogva, az utóbbi pedig gyengélkedő egészsége tekintetéből egészen visszalépven, báró Révay Simon, Justh Józseffel, miután mellettök a megyei értelmesség legnagyobb része nyilatkozék, kezelt fogott, s követi jelöltül fellépett. Működött a J. Gy. s R. K. pártja is, de kevés sikerrel, s ez már october 18án egészen visszavonulni kénytelenült, a nélkül azonban, hogy ez valami egyezkedés után történt volna, mert igen kevesek kivételével, majd mindnyájan Révay Simon és Justh József mellett már azelőtt nyilatkoztak. — Ezek előrebocsátásával, a követi utasításnak lényeges pontjait sietek röviden előadni, melyek következők: 1) A halhatatlan emlékeztető nádor érdemeinek külön törvényzikkbe foglaltatása. 2) István főherczegnek nádorrá azon módon leendő elválasztatása, mikint édes atyja választottat. 3) A vallási egyenlőségnek és viszonyosságának megállapítása. 4) A törvényszékeknek a mostani közigényekhez alkalmazott elrendezése. 5) Azon anomáliának megszüntetése, mely szerint jelen nem lévő mágások a követi táblán külön követek által képviselteknek. 6) A birhatási képeséget kiterjesztő törvénynek a külföldiek irányában korlátozása. 7) A vám s harminczadi ügynek az 1844. országgyűlésből felterjesztett felirathoz kémerített elveinek megfelelőleg elintézése. 8) Takaréknagytáraknak, mikhez az ország valamennyi lakosai aránylag járulni kötelesek, megyénkénti felállítás. 9) Minden hatóság kebelében önköltségin az utak építése s fenntartása. 10) A katonai élemezésről, bányaviszonyokról, s büntetési rendszerről szóló választmányi munkálatoknak s illetőleg törvényjavaslatoknak újabb felvétele s tárgyalása. 11) A görög n. e. vallásra szabad átmenetnek törvény általi biztosítása. 12) Barmi terheknek indítványozása esetében, a követek pótló utasítást kötelesek bevárni. — Azon tárgyak, mikre nézve határozott utasítási végzés már az előtt keletkezett, ez utasításban nem foglaltatnak, hanem azok iránt a követek külön kiadási végzésekkel láttattak el. — Jövő évnegyedes gyűlésünk nov. 23ra van kitzítve.

A méltányosság általunk mindenkor szívesen elismert s követett elvénél fogva ezennel nyilvánítjuk, hogy a Győrmegeye követválasztásáról szóló s a B. P. Híradó 693dik számában megjelent tudósítás nem rendes levelezőnk tollából folyt. — A szerkesztőség.

POZSONYI HIRFÜZÉR. Szombaton este a színházban legfelsőbb parancsra „Stradella“ dalmú adatott. Azon szerenésések, kik ez alkalommal a zsufozásig tömött házba bejuthattak, egy megható jelenetnek voltak tanúi. Ő felségök a király s királyné megjelenvén, süri, éljen-ekkel üdvözöltettek; később István nádor ő fenségé be léptével a lelkesedés új „éljen“-ekben tört ki; István főherczeg a magas királyi pár jelenlétében szerényen visszavonult; ő felségök azonban megfogva karjait előrevezetni kegyeskedték őt. E szintoly nemes királyi kegy, mint érzékeny pillanat annyira megragadta a közönséget, hogy „éljen“-ei csak sokszoros ismétlés után szüntek meg. — Az országgyűlés megnyitására kiadott legfelsőbb rendszabás felolvasatása alkalmával egy szó igen megcsiklandoztatta a t. kk. és rr. fileit; de nem politcái jelentőségben, mert az kedvesen fogadtattok. E szó így hangzik: „megvendégteltek“ (t. i. a kk. és rrk). Vasárnap délutáni 2 órákor ő felsége asztalánál 100, a városi redout-teremben pedig a követek, mágások s jelen nem levők követi számára 800 terítéssel a királyi lakoma végbe-ment. Statistcái adatul ide jegyezzük a pezsgő palacsok számát, mely — ha jól vagyunk értesítve — 2000; a karzatot kizárólag hölgyek foglalák le. — Ő felségöknek, valamint a kir. főherczegeknek is, Bécsbei visszautazása nov. 16ra van kitzítve. — A napokban a „három zöldfü“-beli fogadás, ki elég vakmerő volt egy adag marhahúsért, melynek fontja nov. végéig 20 krra, minősége pedig a bécsihez hasonlóra van határozva, 36 krajczárt zsarolni, vendégei — nagyobbbrést (talán kizárólag) orsz. gyűlési ifjak által fogadójaiból pinézereivel együtt sommás eljárás után kidobott, s edényeinek egy része összezu- zatott. Imez eljárás után az ifjak magok közt elhatároák fölolvásmester ő fömltségét egy kiküldöttség által megkérni, hogy a vendéglők illy visszaéléseit korlátozni méltóztatassék; ha pedig e kérelmöknek sikere nem lenne, az országgyűlésre folyamodni e részbeni intézkedésért. Mi ohajtjuk ugyan magunk jóvaltaért is, de nem reméljük, hogy eredményt idézendnek elő; mert nézetünk szerinti az élelmi czikkekre ára meg levén határozva, azok mint vendéglői ételek többé hatósági intézkedés alá nem esnek; mert mint ilyenek már fényűzési czikkeknak tekintetnek, miután senki sem kénytelen drága vendéglőbe menni s drágán étkezni, mehet olesóbbra is, vagy ha illyet nem kap, vegye meg s fösseze meg maga a mi neki tetszik; különben a kereskedők áru, az iparosok kézművei stb. szinte limitatio alá jönének. De ha hatóságilag megszatbnék is a vendéglői ételek ára, akkor is más utja volna annak, hogy az illy visszaélések megtoroltassanak; mert öngyében senki sem biráskodhatik. Az ifjuság demonstratioját helyeselni ép ugy nem lehet, mint a fogadás vakmerőségét, mely utóbbit sokkal észélyesben törhetni meg társulati uton; egyezkedjenek önök bizonyos vendéglővel ollyformán, hogy biztosítsanak neki 40—50 vagy több rendes vendéget, azon feltét alatt, ha ő egy mérsékelt áru étlapot készít, mely, az étkek s adagok minőségével együtt, mindig ugyanaz maradván, vendégeit

is biztossága a lehető önkényes zsarolás ellen, maga se károsodjék. Illy vendéglő Pozsonyban elég lesz.

BUDAPESTI HIRHARANG. Többször figyelmezteté már a sajtó az illetőket, hogy Budán a városbeli kutyák igen sajnós állapotban vannak; s tüzvész esetén legszomorubb következményektől tarthatni; de a figyelmeztetések siker nélkül hangzottak el, mert miután az illetők nehezen tudnak fölhevülni és illetőleg tüzbe jönni, tehát azt hiszik, hogy a várbeli házakat is kerülni tartozik ezen veszélyes elem. Mult kedden este a piacon egy kétemeles ház kéménye kigyúlván, volt zavar meg zavar, s a néhány lépésnyire álló kut csak gunyvak látszott kitétetve, mert sovány forrásából néhány jól égő pipát is alig lehetne eloltani. Ugyanazon ház előtt hosszú sorban állottak a bérkocsiok és bámulták a magosra gomolygó füst- és lángoszlopot, míg végre a városi őrmesternek észbe jutott rájuk rivalkodni, mire aztán csakugyan kifogták lovaikat és vízért futtak a külvárosokba, mialatt a tűznek hatóságilag megparancsolták, hogy a viznek fölérkezése előtt tovább harapózni ne merészkedjék. És itt bebizonyult, mily jó a jó rend és engedelmeskedés, mert a tűz csakugyan elalult, mielőtt az ismert nagyszerűségű tüzőltető műszerek és külvárosi víz megérkeztek volna. A pusztító elem ezen engedelmeskedésben annyira biznak a hatóságok kívül még a háztulajdonosok is, hogy az egész városban alig láthatni biztosított házat, sőt mi több, vannak házbirtokosok, kik a kéményseprőt kikergetik, ha minden hónapban teljesíteni akarja kötelességét; e részben tehát nem ártana, ha a kémények tisztítása szigoru hatósági rendelet szerint menne véghez, a mi pedig akartak illeni, valóban ideje már, hogy javítás történjék, mert különben még igen szomorú csapás süthetja a várbeli lakosságot. Mivel már épen a várbeli vagynak, szabad legyen a városkapitányi hivatalt figyelmeztetnünk a rendkívül sok koldusra, kik mindennap valóságos ostromot járnak házról házra, lopnak, sőt nyíltan fenyegetőznek is, hol adomány nélkül utasítanak vissza. Botrányos továbbá, hogy apró gyermekek a nádori kert lépcsőinél és bástyákon, csaknem födétlen testtel, hidegtől összedagadva, sirva koldulnak ágyban fekvő szülőkért, és nyomorékokká lesznek. A csavargókat büntetni kell, a valódi szegényeknek pedig munka, vagy ha erre alkalmatlanok, adomány által segíteni: de halálös vétek megengedni, hogy apró gyermekek szülők roszasága, vagy insége miatt magok is idő előtt elhajuljanak, és olly nyomorékokká legyenek, hogy utóbb magoknak s a társaságnak csak terhévé váljanak. És e botrányok hónapok óta vannak folyamatban, fényes nappal történnek, és mégsem akarják látni azok, kiknek kötelességükben állna nyílt szemekkel járni, és minden botrányt láb alól eltakarítani. Minduntalan újabb meg újabb társulatok alakulnak; már a lovakat, szamarakat és kutyákat is védik, s ezek annál fogva kutyába se veszik az embert; arra azonban maig sem birt egyesület alakulni, hogy az utczán kolduló és nyomorgó gyermekek a testi és lelki elkorcsosulástól megszabadíttassanak, pedig mennyi jót lehetne e tekintetben csekély erővel is eszközölni! Említettük már e helyen, hogy három év előtt néhány budai tisztviselő, havonkénti néhány garasnyi áldozattal egy illy kis utczafut kiránta a nyomor örvényéből, s ezen fiu most egyike a legszebb reményű tanulóknak a váci iskolában, és jöltevének becsületükre fog válni. Különösen esodáljuk, hogy a nők gyöngéd szívét sem bírja még megindítani ezen utczai nyomor mindennapi látása; egy kis hölgytársulat, aránylag igen csekély áldozattal e tekintetben sokkal több jót eszközölhetne, mint például az által, hogy politikai izgatásokban szóval s pénzzel munkásan részesülnek. — A kutyareformot is ismételve sürgetnünk kell, mert mult héten az iskolautezában egy komondor, mely Hortobágy pusztaságának is félelmes diszül szolgálhatna, egy kis gyermeket tépett meg, s a tulajdonos még goromba volt az arra menők iránt, kik a gyermek segítségére siettek. A gyermek a rémülés következtében most is betegen fekszik, a roppant sörkőrt pedig most is kedélyesen vicsoargatja fogait minden arra menőre a kapu előtt. — A mult ködös napokban több rablás történt, mert a zsványok legvastagabb ködben is járnak és látnak. Budán többi közt egy tánczosnő is levettekett este hat óra tájban a bástyán, mit méltán esodálhatni, miután eddig másutt csak arra volt példa, hogy a tánczosnőket s énekesnőket inkább szépen s pompásan fölsoztokák öltöztetni. — Pesten most egy zsák almát olesóbban kaphatni, mint ugyanannyi burgonyát, s mivel a cukor is olesóbb jelenleg a zsirál, tehát a szegények e télen át majd párolt cukros almából élhetnek, ha a szükséges intézkedések annyira találhatnak haladni, hogy az uszorát nem lehetend többé fekezni. — József külvárosban egy pénzes polgár gőzmalom építtetett, melyben mindennap kétszáz mértő buzát fognak őrteni. Reménylik, hogy e vállalat kissé lenyomandja a liszt mostani rendkívül magas árát. — Kemény Zsigmond „Gyulay Pál” című történelmi regényéből a negyedik kötet is megjelent már, az ötödik s egyszersmind utolsó pedig sajtó alatt van, s még ez év végén az olvasóközönség kezeibe jutand. — Egy német utazó azt jegyzi meg többi közt Pestről, hogy öt mindenütt pinézernek néztek, mivel bajuszt nem viselt! Alkalmasint más városban lehet viseletében, mi iránta ezen neki kellemetlen véleményt támasztá. Továbbá a bollák ellen is hosszasan panaszkodik, és esodálkozik, hogy a gőzhajók kapitányai pezsgőt isznak; pedig inkább azon kellene esodálkoznia, ha vizet, vagy nyolez krajczáros innának. Illy észrevételekből aztán könnyű néhány írvnyi utleírást összerakolni. — Alboni utolsó föllép-

tekor egy dalbarát szerencsés volt a színház előtt öt pör forintot egy zártszékjegy kaphatni, miután a pénztárnál már nem voltak jegyek kaphatók; öröme azonban bosszúságra változott, miután a csarnokban a csilár fényénél látá, hogy a zártszékjegy német volt. Most tehát, hogy a veszett féjzének legalább nyele kerüljön meg, a német színházba siette, de ott kitünt, hogy azon jegy nem volt azon este érvényes. A művészet ezen szenvedélyes tisztelője azonban mégsem maradt színházi élvezet nélkül, mert tüstint ismét a nemzeti színházhoz sietett vissza, fölfutott az első emeletre, egy páholy külső ajtaját megnyitá, s fülét a belső ajtó kulcskára szorítá, s ezen kényelmetlen helyzet öt forintjába került ugyan, de ő mégis boldognak érte magát, mert Albonit csakugyan hallotta. — Bizonyos szállításra nem rég áresókkentés tartatván, a vállalkozók annyira lenyomák egymást, hogy az egyik végre ingyen vállalta el a szállítást, s mégsem busult, sőt volt társa, ki rövid gondolkodás után osztályosa ajánlkozott lenni. Az illy árlejtéseket aztán természetesen a szállított áru, és illetőleg tulajdonosa bánja meg, mert ilyenkor nagyszerű hamisítások szoktak történni. — Egy beteg kezét, orvosi tanácsokmány következtében, le akarák vágni, s már a műtét órája is meg vala határozva; akkor azonban egy öreg asszony igen egyszerű házi-szert kötött a sebes kézre s ez egyetlen éjszaka alatt annyira javult, hogy a műtét órájára megjelent orvosok esodálkozva mondák, miszerint a levágás többé nem szükséges. A kuruzsló asszony ezen hivatal s jótalan beavatkozása miatt szerencsére nem büntetették meg. — A magyar tudós társaság, száznappalja ülést, üléseit ismét megkezdé, s mivel eddig a téli nagygyűlések igen ezáltalnak bizonyultak be, tehát ezáltal ismét vagy decemberben lesz a nagygyűlés, vagy próbaképen talán egészen el fog maradni. Annyi bizonyos, hogy ezen elmaradás sem a sáskákat, sem a cholera't nem fogná utazásukban gyorsítani, s hozzáink terelni, természetes tehát, hogy ezt is minden veszély s hátramaradás nélkül meg lehetne kíséreni. — ☉

KÜLFÖLD.

NAGYBRITANNIA. London, nov. 4. Ambár a parlament a banktörvény felfüggesztésének helyeslése vagy nem helyeslése végett hivatik idő előtt egybe, ezen kívül különféle egyéb tárgyak is igénylendik tanácskozást. Teljes tevédes lenne azonban némely angol lap után feltelni, hogy Irland részére valamely rendkívüli törvényjavaslatok készíttetnek elő. A mire Irlandnak mindenekelőtt szüksége van, azok nem parlamentü acták, hanem olly élet- és tulajdon védő rendszabályok, mik a végrehajtó hatalom érteljes kezelése által is létesíthetők. Mindennap újabb meg újabb iszonyu mezei kicsapongásokat hallunk. Ma Mahon őrnagy meggyilkoltatását jelentik, ki saját jószágán lövetett agyon, épen midőn a szegények meglátogatásaitól tért vissza. Irland számos részeiben a parasztsók és a földbirtokosok közt valóságos hadi állapot van, és annak elhárítására a törvény hatása nem elegendő. Egyetlen ut a Habeas-Corpus acta felfüggesztése és a végrehajtó hatalom nyomatókos eljárása lenne, a zavargó kerületekben. Valószínű is, hogy ez még a tél lefolyta előtt fog megtörténni. Magok a repelekek és számos tulhazafiak is készek ebben a kormányt gyámolítani. Egyebiránt a parlament mindenek előtt a pénzforgalmi törvényekkel lesz elfoglalva. — A kincskamara kanczellárja ugy látszik, el van határozva, sir Robert Peel 1844-diki törvénye mellett maradni, s annak minap felfüggesztését mint ideiglenest, s nem mint állandó rendszabályt adni elő. A protectionisták az 1844-ki banktörvényt Peel elleni gyűlölségből, a vasuti árdekek táplálói s a többiek saját hasznok végett fogják megtámadni. — Mi a többi rendszabályokat illeti, azokat a kormány eddig alig rostálta meg eléggé, hallatszik azonban, hogy az egész polgári katonaság Irlandban és Angliában egy hónapig gyakorlatra hivatni és a jövedelmi adó 5 petre emeltetni fog.

OLASZORSZÁG. Bresson gróf, Franciaország gyakran emlegetett madridi követe, újabban a nápolyi udvarnál alkalmaztatott. Alig érkezett azonban rendeltetése helyére, néhány nap mulva, nov. 2án reggel, szobájában halva találtott.

SCHWEICZ. A schweiczi békétlenségek kellő felvilágosítása végett legezserübbnek tartjuk, a fegyverben álló két ellenféltől eredett okiratokat egyiránt közleni. Az eddig közlöttekhez legújabban a következő, multkor említettük szózat járult, melyet a 12² rend követei saját hadseregükhöz intéztek: „Esküszövetségi vitézek. A schweiczi esküszövetség, közös hazánk, zászló alá szölitött benneteket. Ti siettetek e zászló alá, még pedig bátor szívű férfiakhoz illő készséggel, kik el vannak tökélyve véreket, legszentebb kötelességök teljesítésében — haza megmentésében kiontani. Im már a különsvövetség ellen kell indulnot! Ti most is meg fogjátok szegyeníteni azokat, kik azzal gyaláztak meg benneteket, hogy elpártolástokra tartottak számot. A haza ellenségei azon hiedelmet iparkosznak elterjeszteni, mikép ti a végre hivatattatok sakra, hogy a különsvövetség cantonainak felségiségét megsemmisítsetek, politikai és vallási szabadságukat felduljátok, és őket zsarnoki többségek rabigájába döntsetek; s mikép a ti feladatok lenne: a szövetségi intézeteket felforgatni, egységi kormányt alapítani, sőt aláítani magokat a társaság alapjait. Mindez kaján rágalom. Hivatástok: a szerződésnek, Schweiczi esküszövetségi alkotmányának, tekintélyt szerezni, az ország

rendét, esendét és közbátorságát helyreállítani, a pártitésen erőt venni, Schweicziót fejtelenségtől menteni meg, és eltévedt lakosságokat, melyek hiszékenységgel visszaélnék és azt kizsákmányolják, visszavezetni az engedelmességre a szövetség törvényei és hatóságai iránt. Feladatok leend: véget vetni a békétlenségeknek, melyeket a végből támasztottak, hogy a szabadságnak, a törvény előtti egyenlőségnek és az igazságnak apáink által kivívott és a schweiczi cantonok alkotmányába letett elveit elnyomják és meghamisítják. Az esküszövetségnek háborut izenő párt hazug örv alatt kötötte a különsvövetséget, melynek valóságos célja nem egyéb, mint a szabadságot aláítani, a népet tudatlanságban tartani, és jármába hajtani a democratiát, hogy céljainak szolgáljon. E galád összeköttetés méreg, melyet Schweicznak ki kell belsejéből vetnie. A szövetségi szerződés VI. cikkke, hogy az esküszövetséget a felbomlás illy forrásától megója, világosan ezt rendeli: „A cantonok közt a közsvövetségnek vagy más esküszövetségi cantonok jogainak ártalmas összeköttetések ne köttessenek.” Már pedig a különsvövetség egy illyen, a szövetségi szerződés által tiltott összeköttetés. Egy olly különös politikai összeköttetés, mely esküszövetséget alapít esküszövetségben, megszakítja a közös köteleket, felbomlás és halál csirája az, melyet kiítani kell. Az a végre, hogy az országgyűlésnek a szövetségi oklevél szabályaira alapuló végzési ellen fegyverrel ellenszegüljön, köttött különsvövetség nem egyéb, mint egy törvénytelen, makacs kevesebbség pártitése a szövetség szerüli hatóság határozatai ellen. Miért is az országgyűlés a szövetségi oklevél világos és határozott értelme szerint f. e. jul. 20án következő végzést hozott: „Luzern, Uri, Schwyz, Unterwalden, Zug, Freiburg és Wallis hét rend különsvövetsége az 1815-i aug. 7-ai szövetségi szerződés határozataival össze nem férőnek tehát szétosztottnak nyilvánítatik. A cantonok e végzés teljesítéséért felelősek, és az országgyűlés fentartja magának, további rendszabályokat hozni s azoknak tiszteletet szerezni.” A különsvövetség a helyett, hogy e végzésnek engedelmeskedett volna, tiltakozék ellene, a néphez lázító szózatokat intézett, külföldről fegyvert és löszert hozatott, seregeket ásatott, seregeket vont össze és fegyvereztet fel. Ellenben az országgyűlés, mielőtt fegyverhez nyult volna, részéről mindent megkísértett, hogy a vérontást meggátolja. Jóakarattal, s e cantonok jogai-, szabadságai- és vallásának tiszteletével teljes szózatot intézett hatóságukhoz és népeikhez. És esküszövetségi képviselőket küldött hozzájuk. Mind hasztalan! Zugot kivéve, az esküszövetség képviselőinek meg nem engedtetett a kormányokhoz, s még kevesebbé a néphez szólni. A szövetségi országgyűlés proclamatiójának kihirdetése megtiltatott. Sőt Luzern kormánya annyira ment, hogy a polgárokat, kik terjeszteni mernék, börtönnel és fenytő bíróval (Strafrichter) fenyegette. Más barátságos kiegyenlítés kísérletek sem vezettek ezélehoz. Miután a különsvövetség követeli elfogadhatlan javaslatokat tettek, miután mindenekelőtt fegyverleteltel kívántak, eléggé bizonyíták, hogy csak a végrehajtást akarták meghúsníni és békeohajtást színelvén csak ürügyet kerestek arra, hogy az országgyűlést igazságtalanság és zsarnokság feletti jávveszékkelssal hagyassák el. S valóban, pénteken, oct. 29én egy írott nyilatkozat és egy előre kinyomtatott nyilatvanítás átnyujtása után a szövetségi gyűlésből eltávoztak és a szövetségi várost elhagyták. Ekép a különsvövetség elvetette álarézt és a schweiczi esküszövetségnek keztyüt dobott. Vitézek, ti érteni fogtok e keztyü felemeléséhez! Szemközt a hadizenettel és a békes módok kimerítése után az országgyűlés a szövetséglevél I., VI. és VIII. cikkkeinek erejénél fogva fegyveres hatalomhoz volt kénytelen nyulni, hogy magának szófogadást és teljes elégtételt szerezen, s a rendtelenségek végre véget vessen. A különsvövetség kormányai hiventlenül megszegtek az esküszövetségnek tartozó kötelességeiket, midőn azzal nyíltan meghasonlottak és fegyvert ragadtak. Vitézek! a schweiczi honvéd mindenkor kitüntette magát példás fegyszeretete által. Ti e hirt ernyedetlenül meg fogjátok őrizni, engedelmeskedve vezériteknek és határtalanul bizva bennök, ellenben nem hallgatva a roszakarát által netán terjesztendő hírekre. Főtisztek, altisztek és közvitézek! Minden rangu és rendü katonák! Schweiz szemei, sőt az egész világ szemei rajtatok függenek. A nemzet feltételül bizik bátorságotokban és áldozatra készségtekben. Ellenségeitek vakbuzgóságával a ti nyugott erőtök, hidegvérüségtek, és vidám lelkesedétek fog szembeállni, miket a jó ügy érzete és a kötelesség világos tudata kölesönöz. Ti meg fogjátok mutatni mind a jelen mind az utókornak, hogy nem rugaszkodtatok el hős apáitoktól, kik szintolly vitézek valának, mint ellenségeitek eldödei. Csatamezőn szerzendő dicső érdemek által fogjátok új borostyánnal megtoldani a dicsőség koronáját, mely már is ékesíti a haza homlokát. A külföldbe pedig Schweicznak és hadseregének üdvös tiszteletét fogjátok önteni. Le fogjátok gyógyzni azokat, kik fegyveres kézzel ellenetek szegülni vagy benneteket megtámadni merészkednek. Azonban, kövessetek bár a háboru kérelhetlen törvényeit, nagylelkűséget egyesítetek a harc parancsával. Ne feledjétek soha, hogy azok, a kik ellen harezoltok, többnyire tévedezők, esküszövetségesek és testvérek, kiket csak a kötelességre kell visszahoznotok. Zászlótok a szövetségi hatalom, egy közös, a cantonokat és fejedelmiségöket ótalmozó haza hervadatlan életének zászlója, szóval, a schweiczi nemzetiségnek, szabadsággal, renddel és közbátorsággal párosult zászlója. A visszavonás lobogóját leverendők, siettetek a fejtveres keresztet zászló alá, azon zászló alá, mely a hit, az

